

„Čiré napětí, dobrodružství a inspirace.“
— Christopher McDougall, autor bestselleru *Zrození k běhu*

SCOTT JUREK

a Jenny Jureková

NA SEVER

Jak jsem našel svou cestu
na Appalačské stezce

MLADÁ FRONTA

Na sever

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

MLADÁ FRONTA

Scott Jurek

Na sever – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ISBN 978-80-204-4998-6 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-204-5344-0 (ePub)

ISBN 978-80-204-5346-4 (Mobi)

ISBN 978-80-204-5345-7 (PDF)

Copyright © 2018 by Scott Jurek

Photos by Luis Escobar © 2018

Translation © Anna Kudrnová, 2019

NA SEVER

Jak jsem našel svou cestu
na Apalačské stezce

Scott Jurek

společně s Jenny Jurekovou

MLADÁ FRONTA

Jenny, mému skutečnému severu

*Odlehlá, aby měl člověk odstup, úzká pro vybranou společnost,
klikatá pro chvíle beze spěchu, osamělá pro kontemplaci:
láká nejen na sever a na jih, ale táhne tělo, mysl i duši člověka vzhůru.*

— HAROLD ALLEN —

původní autor projektu Apalačské stezky

Obsah

Prolog	13
Kapitola 1 Dávat a brát	15
NA DALEKÉM JIHU	
Kapitola 2 Žij tím, co miluješ	35
Kapitola 3 Mistrovské dílo wabi sabi	48
Kapitola 4 Tohle jsem, tohle dělám	60
Kapitola 5 Nikdy nesázej proti šampionovi	79
VIRGINIE	
Kapitola 6 Nikdy to nejde z kopce napořád	95
Kapitola 7 Jižanská pohostinnost	107
Kapitola 8 Centáky a milimetry	120
STŘEDOATLANTSKÉ POBŘEŽÍ	
Kapitola 9 Rocksylvania	137
Kapitola 10 Se svou tlupou v divočině	152
NOVÁ ANGLIE	
Kapitola 11 Humus	169
Kapitola 12 Vermud	180
Kapitola 13 Zvláštní jednotka	194
MAINE	
Kapitola 14 Tanec s džinem	215
Kapitola 15 Stomílová noční můra	225
Kapitola 16 Až do konce	238
Kapitola 17 Nejvyšší hora	245
Epilog	249

NA SEVER

Prolog

Den sedmý

Kde věží? Už tu měl být.

Měl se vynořit z moře stromů a setkat se se mnou na téhle křižovatce se silnicí už před víc než hodinou. Celý den lilo, hotová potopa, a já nevím, jestli si v tom blátě nevyvrtnul kotník nebo ošklivě nespádl, jestli někde nesedí na kameni a nečeká, až ho najdu. Neříkám mu *Vozembouch* jen tak pro nic za nic – jeho chodidla (šestačtyřicítky) neustále škobrtají o nějaké kořeny nebo kameny a skoro sto devadesát centimetrů vysoké tělo sebou pak praští o zem s hlasitým zaduněním. Nějakou záhadou, možná díky dvacetileté zkušenosti s trailovým běháním, se mu vždycky povede vyhnout se vážnému zranění. Ale třeba se jeho porce štěstí vyčerpala.

Naposledy jsem ho viděla na předělu mezi dvěma horami. Tady na dalekém jihu říkají sedlu „gap“. Já jsem ze západu a tenhle termín jsem předtím v životě neslyšela. To, čemu jižané říkají „gap“, já nazývám „pass“ a Francouzi tomu říkají „col“; jde zkratka o nejnižší bod hřebene nebo sedlo mezi dvěma vrcholy. Na Sams Gap jsem si všimla, že nepatrně kulhá, ale pustila jsem to z hlavy, protože každé ráno vyrážel ztuhlý jako prkno, teprve kolem poledne se mu svaly uvolnily. Podle našich výpočtů by měl být schopen urazit 13,4 míle cesty na Spivey Gap za necelé čtyři hodiny, setrvalým tempem čtyři míle za hodinu. Jenže v posledních sedmi dnech jsem zjistila, že každý úsek trvá mnohem déle, než jsme očekávali, a že udržet tempo čtyři míle za hodinu je překvapivě těžké, dokonce i pro něj.

Na Apalačské stezce si říká *El Venado*, což je španělsky „jelen“. Tohle totemové zvíře mu v Měděném kaňonu přidělil dnes už zesnulý Caballo Blanco kvůli jeho běžeckému stylu. Ale skoro pro každého je to Scott

Jurek, podle všeobecného mínění jeden z nejlepších ultramaratonců všech dob. Pro mě byl vždycky Jurker, už od roku 2001, kdy jsme se seznámili v Seattlu. Tak mu říkájí kamarádi; je to slovní hříčka s jeho příjmením a škodolibě naráží na jeho stereotypní minnesotskou slušňáckost. Dokázal věci, o které se žádný jiný závodník ani nepokusil, třeba vyhrál Western States 100-Mile Endurance Run sedmkrát za sebou. Při jednom ročníku si v půlce závodu vyvrtnul kotník, při jiném ho medvěd zahnal na strom, a jednou, necelé dva týdny po vítězství, stanovil traťový rekord v závodě Badwater 135. Čtyřicet hodin v kuse obíhal mílové kolečko a vytvořil americký rekord. Vyhrál Hardrock Hundred s vyvrtnutým kotníkem a na 152mílovém Spartathlonu drží tři z nejrychlejších časů (před ním je jen slavný Yiannis Kouros). Ale teď se vydává zdolat výzvu, která by mohla trvale poškodit jeho tělo, nemluvě o našem manželství. Řekl, že chce, aby to byl jeho mistrovský kousek, ale já se v duchu ptám, jestli to myslí vážně.

Jurkere, kdepak jsi?

Kapitola 1

DÁVAT A BRÁT

O rok dříve

At jsem se podíval kterýmkoli směrem, viděl jsem nekonečně daleko.

A věděl jsem, že za místem, kde nekonečno končí, za mlhavým obzorem, kde splývá obloha a země, poušť pokračuje: další zvlněné hory, další rozlehlá údolí, další... všechno. Na západě byl Tichý oceán a můj starý revír v Kaskádovém pohoří za Seattlem; na východě domov mého dětství v minnesotských lesích a vše za ním. Na jihu bylo víc pouště, víc slunce, víc písku a méně vody.

Sever mi připadal jako něco nového.

Pouště pro mě byly vždycky tajemnou duchovní krajinou. Poprvé jsem do pouště vkročil až ve dvaadvaceti letech a ještě o dvě desetiletí později si v mé mysli pouště zachovávaly svou úžasnou nadpozemskost. Dokážu pochopit, proč se mnozí hledači duchovna vydali na pouť pouští, aby se očistili a mohli meditovat.

Nehybná a holá kalifornská pustina Anza-Borrego by dovedla k osvícení každého.

Když jsem se podíval nad měřítkem věčnosti, uvědomil jsem si, že možná necítím ani tak osvícení, jako spíš mírnou mánii z přehřátí. Bylo dvaatřicet stupňů a stále se oteplovalo. Téměř každá jiná živá bytost našla útočiště buď pod zemí, nebo v nějakém chabém stínu, který se tu nabízel. Tou dobou se tu pohybovali jen dva vzpřímení savci, schovaní pod přenosným stínem a rytmicky kráčející po stezce. Mohli jsme se utrhnout od práce a běžného života jen na týden a chtěli jsme toho nachodit co nejvíc.

Nalehko a hladce – bylo naše heslo. Rychle, ale v klidu. Pochod v poušti vyžaduje, abyste se podrobili paradoxům. Na slunci a ve vedru se musíte pohybovat hbitě, ale dostatečně pomalu na to, abyste neprodukovali hodně tělesného tepla. Musíte mít dostatek vody, kterou táhnete na zádech, ale nesmí jí být zbytečně moc, aby vás její váha nevyčerpávala. Když se pod spalujícím sluncem pohybujete příliš rychle, spotřebujete vodu tak brzy, že skončíte dehydratovaní a s úžehem. Když s sebou naopak vezmete vody málo, scvrknete se jako rozinka a půda pouště vás spolkně jako malinu. Rovnováha nepředstavuje v poušti jen krásnou ideu, je to zásada nutná pro přežití.

A taky může vypadat směšně. Patřili jsme k těm, co chodí ultra nalehko – Jenny tomu říká „outdoorová mimoni“ –, měli jsme na sobě bavlněná trika s dlouhým rukávem a ve vyprahlém vedru se schovávali pod paraplaty. Taky jsme nesli batohy, které mohly budit dojem, že jdeme na jednodenní výlet, a v každém z nich bylo jen devět kilogramů vybavení, jídla a vody. Omezili jsme se na naprosté nezbytnosti, abychom se mohli pohybovat efektivně, urazit víc mil a mohli si je užít bez toho, že by nás tížily obrovské krosny. Dokonce jsme nechali doma i vařič. Jídlo jsme si na treku namáčeli do vody.

Vždycky jsem snil o tom, že půjdu nějaký dlouhý trail, že budu pěšky putovat týdny a měsíce bez konkrétního plánu. Celý den bych šel, utábořil se, kde bych chtěl, žil přítomností, vnímal plynutí neomezeného pohybu. Cítil jsem touhu žít v sepětí se zemí a zapomenout na to, co společnost považuje za normální. Zažít transcenci jako Henry David Thoreau a John Muir, s ideály Christophera McCandlesse z *Útěku do divočiny*, směřovat k romantickému cíli: „pohybovat se, být nomád, jemuž je každý den novým horizontem“.

Zvláště rád jsem snil o ultralehkém přístupu k treku, s nímž začal Ray Jardine a jež načrtl ve své „bibli“ na toto téma, v knize *The Pacific Crest Trail Hiker's Handbook* z roku 1996. Teď, patnáct let poté, co jsem si poprvé vypůjčil Jardineova průvodce z městské knihovny v Seattlu, jsem byl konečně tu, na Pacific Crest Trail (PCT). Tohle bylo všechno, co jsem původně chtěl.

Ale už teď jsem chtěl ještě víc. Procházeli jsme stezku po úsecích, vždy týden, takže by nám celá 2600 mil dlouhá cesta trvala přes dvacet

let. Čím víc jsme chodili a bavili se s lidmi, kteří absolvovali celý trail, tím víc jsme oba toužili na tři měsíce odložit běžný život k ledu a jít dál, projít celou cestu na sever.

Otočil jsem se a podíval k jihu po své společnosti s parapletem. Někdy uplynuly hodiny a prošli jsme míle beze slova. Nebylo jich třeba. Byli jsme ponořeni do rytmu svých kroků a do divočiny okolo. V duchu *wu wei*, jedné ze zásad taoistické filozofie, jsme nečinili, jednali jsme bez zasahování. Další pouštní paradox. Často jsme se od sebe oddělili, ztraceni ve vlastních myšlenkách nebo ve vlastní bezmyšlenkovitosti, a nato jsme se k sobě vrátili a najednou navázali hovor, jako by mezitím neuběhl žádný čas. Měl jsem rád obojí. Rád jsem s ní šel bok po boku, kdy jsme si vyprávěli příběhy z naší minulosti, a rád jsem si krátil úmorné míle příblblými hrami, kdy jsme jeden druhého zkoušeli z běžeckých přezdívek a uživatelských jmen na instagramu a odříkávali hlášky z filmů a texty písniček. A pak jsme zase přešli do hlubokého ticha, uklidnění pouští.

Tohle byla jedna z chvil, kdy jsme šli po PCT každý po vlastní ose, oddělení asi 400 metry mesquitových křovin a písku.

Jmenuje se Jennifer Lee Uehisa Jureková, ale já jí říkám JLu, přezdívkou, kterou její kamarádi lezci vytvořili z jejích iniciál. Ona mi říká Jurker. Lidi někdy mají problém věřit, že si říkáme takovými obyčejnými přezdívkami, které se pokřikují přes kaňony a táboráky, ale já myslím, že se k nám hodí. Žádné přihlouplé přeslazené zdrobněliny, žádné tradiční „miláčku“ nebo „poklade“. Jeden pro druhého jsme především partáci. Někdy jsme protivníci, ale vždycky nejlepší kamarádi, i v hlubokých kaňonech a na vysokých štítech života. Jsme tým a známe se navzájem líp, než nás zná kdokoli jiný na planetě.

Uehisa znamená japonsky „stále stoupající“ nebo „vždycky nahoře“. To jméno k ní sedí; ke všemu má pozitivní přístup, ať je situace jakákoli, a stejně jako pouštní slunce vždy stoupá vzhůru. Ujít za den dvacet mil s desetikilovým batohem není zrovna běžný způsob, jakým by se lidé zotavovali po akutní operaci, jenže JLu není jen tak obyčejná holka. Za tím roztomilým, vysoce posazeným hlasem je stoprocentní lvice, která umí zařvat a překonat každou překážku.

Jsem si jistý, že část té síly zdědila po svých předcích. Její japonští prarodiče během druhé světové války přišli o domov a farmu v Kalifornii

a byli posláni do internačních táborů. Její matka v osmnácti letech emigrovala z předměstí Manily do Spojených států. JLu nic nedostala zadarmo a jediné, co uměla, bylo poctivě si všechno oddřít. Díky téhle síle jsme dokázali svoje životy spojit. Vždycky se usměju, když lidi předpokládají, že jsem z JLu udělal veganku a přivedl ji k ultramaratonům, protože na vegetariánství se dala už ve třinácti a běhat začala ještě dřív, než jsem ji poznal. A taky se to nebojí říct! Nevyčítám jí to. Životem se proboujela a protloukla, s grácií a důvtipem. Také má svou drsnější stránku, a ta umí být ostrá jako břitva. Na pohled je laskavá a milá, ale jako ryba ve vodě se cítí i ve společnosti nejtvrděších chlapů. Říká, že není soutěživá, ale pozor na ni, když dojde na ping-pong, křížovky, deskové hry, karetní hry, vlastně na jakoukoli hru.

A před dvěma měsíci mi málem zemřela v náruči.

Nikdy jsem necítil větší bezmoc. Uprostřed noci jsem ji zachytil, když omdlela, a držel, zatímco zvracela na podlahu naší kuchyně. Střídavě upadala do bezvědomí a já ji prosil: „Neopouštěj mě, jenom mě teď neopouštěj.“ A ona poslechla.

Ani jeden z nás nevěděl, co se to děje, a tak jsem ji odvezl na pohotovost. Po hodinách vyšetření a čekání jsme konečně dostali odpověď.

„Jste těhotná,“ oznámil lékař na pohotovosti. Seděli jsme tam jako zařezaní. „Ale plod je na špatném místě, takže musíme těhotenství ukončit.“

Aniž jsme to tušili, byla zhruba v sedmém týdnu těhotenství, jenže embryo rostlo v levém vejcovodu. Když se hodně zvětšilo, vejcovod protrhlo a došlo k vnitřnímu krvácení.

Po stanovení diagnózy se všechno začalo odehrávat neuvěřitelně rychle. Než jsme se nadáli, podepisovala informované souhlasy, dostalo se jí poučení o možných rizicích krevních transfuzí a pak už ji vezli na operační sál. Vzpomínám si, jak se napůl v bezvědomí zeptala sloužícího gynekologa: „Budu moct znova otěhotnět?“ Odpověděl jí: „Až mě uvidíte příště, budu rodit vaše dítě.“ JLu se pousmála, zavřela oči a pak ji odvezli.

Několik hodin jsem pochodoval v čekárně, než se vrátila z operačního sálu. Nazítří v šest ráno jsme jeli domů a sečetli škody. Přišli jsme o dítě, ale díkybohu jsme pořád měli jeden druhého.

Nikdy nebyla z těch, kdo volí nejlehčí cestu, a tak odmítla, abych na treku nesl většinu nákladu, ačkoli se ještě zotavovala po operaci. Aspoň jsem ji přemluvil, aby mě nechala nést všechnu vodu – na PCT totiž byly dlouhé úseky bez vodních zdrojů. V sezoně, kdy hodně lidí prochází celou stezkou, místní „trailoví andělé“ obětavě rozmístují galony s vodou, aby byly pouštní úseky na jihu Kalifornie krapet přívětivější. Jinak by tu v suchých letech běžně byly třicetmílové až čtyřicetmílové úseky bez jediné kapky. A taky by tu nejspíš nebyla nouze o mrtvolu.

Jak rtuť stoupala a z blízkého horizontu sálalo ve vlnách horko, tak se i moje myšlenky proměnily v páru, stoupaly a vzdalovaly se od JLu. I poušť měla svoje tvrdé a měkké stránky, svou vlastní rovnováhu. Spalující odpolední výheň se přetavila v chladné, růžové soumraky. Zdánlivě bezživotná krajina se vskrytu hemžila extrémně adaptovanými rostlinami a živočichy. Kdysi, když jsem dělal ministranta, jsem často slyšel, že Pán dává a Pán bere. Tenkrát jsem to chápal jako jakési pozorování.

Ale tady v poušti mi to začalo připadat spíše jako zákon než pozorování. Dávat a brát. Pravidlo bytí, které lidé často nedokážou vzít na vědomí – do chvíle, kdy se ocitnou tady v krajních situacích, kde jsou s ním konfrontováni. Já jsem dávání a braní pouště vítal. Vítal jsem to, co po mně vyžadovala. Někde mezi dáváním a braním byla rovnováha, a příroda mě vždycky pobízela, abych tu stabilitu nacházel. Co by byla voda bez vyprahlé pouštní půdy? A co by byla lehkost bez tíhy? Možná právě proto jsme se sem s JLu vydali; možná jsme se snažili cestou v poušti o tu rovnováhu usilovat.

V té chvíli jsem mohl přemítat nad tajemstvími pouště, protože o pár mil dřív jsme se trochu porafali a já jsem to potřeboval vydýchat. Pozitivem pouště a PCT je, že je tu spousta otevřeného prostoru a míle trailu, na nichž se emoce mohou uklidnit. Všechno to začalo, když mi položila odvěkou otázku: „Kde jsi a kam chceš jít?“ Vlastně její otázka spíš zněla: „Co děláš se svým životem?“ Vše eskalovalo chvílku poté, co mě vyprovokovala komentářem: „Myslela jsem, že skončil kariéru; proč pořád říkáš, že máš před sebou ještě nějaké závody? Odjakživa jsi tvrdil, že ve čtyřiceti toho necháš, tak proč teď ta zpátečka? Už mě unavuje, jak zabíjíš čas, jak říkáš, že natrénuješ na tenhle a támhle ten závod. Říkáš, že máš motivaci, ale já ji nevidím.“

Nato jsem udělal chybu, že jsem na ni vyjel: „No a co ty děláš se svojí kariérou? Nezdá se mi, že jsi příští Coco Chanel. Nezdá se mi, že bys vyhrála *Project Runway*!“ Samozřejmě vyprskla smíchy. Co mě to napadlo, *Project Runway*, soutěž pro návrháře? Jako kdyby všichni návrháři snili o tom, že to dotáhnou do televizní reality show. V těchhle přestřelkách se jí nikdy nevyrovnám.

Po zbytek hádky si mě podávala a skončilo to tím, že jsme na sebe vprostřed pouštní samoty navzájem ječeli. *Není všechno mír a wu-wej.*

Problém byl zčásti i v tom, že jsem věděl, co má na mysli. Třeba jsem opravdu zabíjel čas. Třeba jsem opravdu přesvědčil sám sebe, že chci něco, co jsem míval kdysi. Je pravda, že jsem si občas připadal odepsaný a těkal jsem mezi pocitem spokojenosti a pocitem, že musím dokázat něco víc – nebo být něčím víc. Nevím, nakolik za tím stály moje osobní touhy a nakolik – upřímně řečeno – snaha udržet vnější dojem. Každý chce, aby šampion dál vyhrával. Všichni chceme, aby naši hrdinové byli nesmrtelní; nechceme sledovat, jak zpomalují nebo slábnou. Těžko jsem odpovídal na neustálé otázky typu: „Co máš v plánu dál? Tak na jaký závod se chystáš?“ A JLu do mě tenkrát v poušti rýpla: „Možná je načase, abys reprezentoval, a ne sportoval, a nechal slavný dny za sebou. Nemůžu se dívat na to, jak zase něco předstíráš a nejdeš do toho naplno. To není Jurker, kterýho znám. Copak nechceš být někdo?“

Jak to, že mě dokázala prokouknout líp než já sám?

A proč mě zároveň musela vytočit k nepřičetnosti?

Soptil jsem, protože měla pravdu. A kladla mi správné otázky, přesně takové, které mě nutily se zuřivě bránit. Můj pocit osvětlení seschl a spadl ze mě jako svlékaná hadí kůže. Později jsem jí byl vděčný. Dělala to, pro co jsem ji miloval: byla mi skvělou partnerkou, stavěla přede mě výzvy. Nepoplácávala mě po rameni, nehladila ego a neříkala mi, jak jsem úžasný. JLu mi umí dávkovat tvrdou lásku jako nikdo jiný.

To neznamená, že jsem se k ní rozběhl zpátky po cestě a děkoval jí. Všechno má svůj čas.

Kromě toho ve mně opravdu podnítila myšlenky, které mi nedaly pokoj. Možná závody a výhry nebyly tou výzvou, jakou jsem potřeboval zrovna teď, nebo ostatně kdykoli jindy v budoucnu. Pokud to tak bylo, skutečně jsem neznal správnou odpověď na otázku, co chci. Co má přijít dál?